

اجتهاد

نومرو : ۱۲۰

اداره خانه

ایستانبول، جفال اوغلی، دائره اجتهاد

تهله فون نومروسی : ۸۶۵

“ Idjtihad ” Constantinople

بشنجی سنه

صربیت فکریه ضادم
علمی، ادبی، اجتماعی هفته لقمجموعه

مدیر مرخص : الهمامی صفا

۲۳ تشرین اول ۳۳۰

آبونه

سنه لک آلتی آیلوق

تورکیا ایچین ۵۴ غروش ۳۰ غروش

ممالک اجنبیه ایچین ۱۵ فرانق ۸ فرانق

نسخه سی ۵۰ یارمه

صلح وسكون آتشق پك چوق قان دوكلدكن صكره
تأسيس واعاده ايديله بيلشدر . سنه لجه مدت دوام ايدن
داخلي اختلالر ، قتالدرن صكره ايمپراطور اوقتاو موقع
اقتداره كچمش وكنديسي پك چوق قان دوكلدكن صكره
« آرتق يتر ! يتر ! » ديه هايقيرمش و هان بتون روما
ايمپراطورلغى صانكه بر مجزه اولمش كې صلح و مسالته
مظهر اولمشدر .

حال حاضر ده دخي احتمال ، بتون ملتير تماميله يورلدقن
وييقدقن صكره افكار عموميه جهان آرتق يتر ! يتر !
ديه هايقيره جقلر وايشته اووقت اوروپا حكومات متفقهي
مسئله سي وادي خيالدن چيقه رق حقيقت صحنه سنه انتقال
ايدة جكدرد .

م . نوره .

رجال فن

هاروي . - ده قارت . - پاقال . - اوپوهن . - نيوتون . - لاپنيچ . -
لورن . - دوجوسيو . - بوقون . - دالامبر . - لينه . - قوندورس . - لاوازيه . -
لاپلاس . - كوييه . - لامارك . - آمپر . - اتيه ژوفرواستن اپلر . -
كهبلوساق . - برژيلوس . - آراغو . - ژان بابتيست دوما . - داروين . -
اوگوست لوران . - قلود برنار . - ژوزف برتران . - پاستور . - تيسه ران . - برته لو .

ده قارت

— مابعد —

ده قارتك افكارى تعميم اينجه آرسطونك معقبرلى تهوره
كلديلو . « اوترهك Utrecht » دارالفنونى فلسفه معلملردن
« رونهري Reneri » قارته زيهن [*] مسلكنى فلسفه درسلينه
ادخالدن اعتباراً تدريساتده بويوك بريكيك و انقلاب تحصيل
ايتدى .

رونهري نك خلفى « رهريس » بويكي فلسفه نك عنود
وصادق برمدافى ايدى . ده قارت ، فلسفه سنك انتشارده كي
شو سرعتى برآزده بومعلملره بورجلى در . بومتوالى موقيتلر ،
ده قارتك زنديقلى اتهامى ايله نتيجه لندى . برآز صوكره ،
ده قارت فلسفه سي تدريساتى نهى ايدلى . فيلسوف فلمنكه
اوترهك محكمه سنجه جلب اولونديسه ده فرانسه سفيرينك توسط
و حياه سيله جزادن قورتولدى .

۱۶۳۷ سنه سنده فرانسه ده كي ژوزويتلر بيننده ده قارته
قارشى شديد بر خصومت بيله نيوردى . پروتستانلردن پاپا
طرفدارلرى مسامحه سزلقده قانوليكردن آشاغى قالمالورلردى .

[*] قارتزبهن ، لاتينجه ده قارت معنا سنه كلن قارته زيوس
كله سندن مشتقدرد .

اتحادلرينك وجوده كلسيله ، پروسياليلق ، باويه راليلق
پيه مونته ليلق ، ليغوريليلق كې وطنپرورلكلرى دوجار
تزلزل ايتمه مشدر .

بوكون اوروپاده « فده راسيون » ايچون مساعد
برزمين احضار ايتمكه اولان يوز قادار صلح جمعيتلرى
واردركه « بهرن » شهرنده بر مركز عمومى يي حائز
بوليورلر . بوندن ماعدا انترپارله مانتر يعنى مختلف
قمارلر اعضاسندن مركب و ۱۵۰۰ اعضايى شامل
بر هيئت صالحيه ده واردرد . بتون دنيا مطبوعاتك
صلح عمومى حقنده كي نقطه نظرلرى دخي يواش يواش
مساعد بر شكل آليور . سوسياليسم و آتى - ميليتاريسم
كې جريانلر كيتدكه توسع ايدىيور . بوندن ماعدا بوكون
بين الملل اولق اوزره پوسته اتحادى ، تلغراف اتحادى ،
شمندوفر نقلياتى اتحادى ، صنايعى ادبى و صنعتكارى
ملكيتلر ك حمايه سي و بو كې خصوصيات ايچون سكز
عمومى مؤسسه وجوده كيتيرلش و جمله سي كمال موفقيته
ايش كورمكه بولنمشدر . بو بين الملل مؤسسه لر شكلنده
يارين بتون اوروپا ملتيرينك منافع مشتركه سنى محافظه
ايتك مقصديه بين الملل پارلامنتونك تأسيس اولنه جغنى
يچين اميد ايتيمه لم ؟ بوكون لاهيده اختيارى اولق اوزره
بين الملل بر حكم هيئتى واردرد . بعض ملتير حكمه مراجعت
كيفيتك مجبورى اولمى ايچون مقاوله لر عقد وامضا
ايتمشلردرد . حكمه مراجعت مجبوريتك تعميم ايدرك
بتون اوروپا دولتيرينه شمول پيدا ايتمى امكان خارجنده
دكلدر . حتى اوروپا تماميله متحد ايسه حكم هيئتك
قرارلرى ايچون بر قوه اجرائيه نك دخي احداث ايدلمى
مستبعد دكلدر .

موسيو نوويقوف خيالتك ايكي سنه ظرفنده حقيقته
مبدل اولمى قابل اولديغى كې ايكي عصر مدت سورمى
دخى قابل اولديغى بيان ايدىيور . حالبوكه نوويقوف
كتابخى بوزمانده يازمش اولسه يدي فده راسيونك بر سنه
ظرفنده بيله وجوده كله بيله جكنى ادعا ايدة جكدى .
چونكه محاربه حاضره يالكز مغولبرى دكل غالبرى
دخى انكسار املا اوغرا ته جقدرد . رومالير زماننده

دهقارت

دهقارت ، آرقاداشلارندن برینه یازدینی مکتوبده شو یولده اداره مقال ایتکدهدر :

« ... بو ذاتلرک مسلکک براهینی رد وابطال ایتکلکمی ایسته ملرنی پک غریب بولویورم . زیرا ، بکا اوله کلیورکه ، اگر اونی تعریض ایده جک اولورسه م کندیلرینه بویوک برفنالق ایتمش اوله جنم . پک چوق زمان اول اوفنالی یاقمقلغمک سببی بولردن برینک حاضر لامش اولدیغی ده اعتراف ایده رم . خلاصه ، بوخصوصده نی محبوبر ایده جک اولردر . »

راهب « بوردهن Bourdin » نامنده بری دهقارتک « مبحث انکسارویا » حقنده کی فکر ونظریه لرینه معترضدی . عمومه خطاب ایدن خصوصی بررساله سنده ، نظریه نی ابطال مقصدیه ، پک غرضکارانه افادائده بولوندی . حتی بر زمانلر فرانسه رهبان صنفی واسطه سیله دهقارتک اثر و فلسفه سنک منع و کندیسنکده تجزیه ایدلسنی ایسته یوردی . نتیجه ده بوتون تشبیلری عقیم قالدی .

دهقارت ، راهب بوردهنک اعتراضلرییه بسیط برصورته جواب ویردی . یالکز فنی و فلسفی خصوصاتی بیلدیردی و « فلسفه نقلیه » نك اساسلرنی رد وابطال ایتکدن وازچکدی . او مسلککک موضوعنی ارائه دن باشقه بر شیده لزوم حس ایتیوردی .

بوردهن دن صوکره اوترهک دارالفنون مدیری وقاقولیک راهبی « ژیلر ووه تیوس G. Voëtius » ، دهقارتی زندیق اعلان ایتدی . دهقارت وشا کردلرندن اوترهک دارالفنون معلملرندن « لهروا Leroy » بومتعصب پاپاسه جواب ویردیله . لهروا ، دهقارتدن مقدمابویکی فلسفه نك اشاعه سی ایچین رخصت آلمشدی . کورولتی نی تولیده کندیسنی باعث اولدی .

بوردهن دن منفعل اولان « ووه تیوس » درحال اوترهک مجلس اعیانه مراجعت ایتدی . دهقارتک جوابلرینک محل حیثیت و دینه مغایر اولدیغنی سوبلیدی . بوفلسفه نك معنی ودهقارتک آثارینک جلاذ آئنده آتشد یاقیلدیغنی کورمک املنده ایدی . دهقارت « کوریورمک » دییوردی ، نهم احداث ایتدیکم افکار ایله بونلر غایت واضح وغایت قطعی برصورته برباد ایدلشلردر . بونکچون ، باشقه جه رد وابطاله حاجت قالمشدر . دهقارتک تبرییه ذمت ایچین یازدینی برمخطره سی ۱۶۴۴ تاریخنده

« Renati Descartes principia philosophiae » نامی آتشد آستردامده نشر اولومشدر . قارتیه نك مختصر برزیده سی دیمک اولان بوکتابک ایلك قسمی « معلومات بشریه نك اساسلری » نی ایضاح ایده رکه ، آشانغی یوقاری « فلسفه اولیه به عائد تفکرات » ک عین در . ایکنجی قسم « اشیای مادیه نك اساسلری » نی و « ماده نظریه سی » ایله « حرکت قانونلری » فی محتوی در . اوچونجی قسمده « عالم مرئی » عنوانی تحتنده « منشأ کائنات » ی و « سیاره لرک حرکتلری » فی کوسترر . فقط ، بوراده الهیونی قیزدیرماقی ایچین برآز احتیاطلی داورانمشدر . منحصرأ کره ارضدن بحث ایدن

دردنجی قسمده ایسه « قوای میخانیکیه ، مد وجزر ، حرارت ، ضیا ، جاذبه ارضیه نظریه سی » کی فنی خصوصات واردر .

بو اثر اوچ سنه صوکره پارسده فرانسزجه به ترجمه ایدلشدر . عین سته اثناسنده یعنی ۱۶۴۷ ده لایده دهقارته تکرار هجوم باشلامشدر . بولردن اُک مشهوری « روویوس » و « تریفلانیدیوس » نامنده ایکی پروتستان الهیات عالمی نك اعتراضلری در . بویکی متعصب ذات ، دهقارتی صوکنجی اوله رق بردفعه دها الهی انکار ایتک جرمیه اتهام ایتدیله . دهقارت ایسه یکیدن کندیسنی مدافعه به باشلادی . برچوق ترددلری متعاقب احقاق حقه موفق اولدیسده بوخصوصده برچوق اثر وجواب یازمق مجبوریتنده قالدی . بوتون بواعقافات غایده اونک فلمنکی ترک ایتسنه باعث اولدی . اسوچ قریلچه سی « قریستین » ک نائل صحابی اولمی بوتاریخلره مصادفدر .

دهقارت « فلسفه نك اساسلری » نامنده کی اثرینی یازمه دن پک چوق زمان اول مافوق الطبیعیاتی تأسیس و اتمام ایتشدی ، که ایلریده ده کوریه جکی وجهله بوفیلسوفک حیاتنده کی ایکنجی دوری تشکیل ایددر .

دها باشلانغجه فلسفه فی الهیاتدن آیری طومتق ، اوکا استقلالیت بخش ایتک ایسته مشدر . لکن ، وضع ایتش اولدینی بوتون اساسات فنیه نتایجی استنتاج طریقله انکشافه چالشمش ، بلکه قوای فکریه سنه استناد ایتدیکنندن آثاری اسباب ایله ایضاح و دایما تجربه به مراجعت ایتشدر . اونک قناعتنه : بسیط وادرا کی سهیل اولان شیلری طایقندن بدأ ایله تدریجاً دها

مباحثی « نامنده دیگر بر اثر وجوده کتیردی. بوراده حسیاتک حالات فیزیولوژیة سنی کوستردی و بر حفظ الصحة اخلاق تأسیس ایتدی. ابتدا بواثرک مسوده لرینی اسوچ قرالیه سینه تقدیم ایتدی. بعده ۱۶۴۹ سینه سنده آمستردامده طبع اولوندی. دهقارت، اخلاق علومک اک صوکی و شجر فلسفی نک اک یوکسک برغصنی کی قبول ایتشد. بونکچوندرکه، فنی تجدیده تثبیت اتمه دن اول اونی موقت بر اخلاق ایله برلشد برمشدر. بوکا رغماً، دهقارت، اخلاق نقطه نظرندن، پک غیر کافی بر فیلسوفر. [*]

قرالیه قریستین و پرنسس آلزابتیه یازدینی مکتوبلرده آرسطونک اخلاق نی ایکوروزه نون فلسفه سی ایله تألیفه تشبث ایتدیکی کورولمکده در. فرانسه نک اسوچ سفیری، مشهور دیپلومات «شانو Chanaut» قرالیه «قریستین» ه زمانک اک یوکسک بر فیلسوفی اولان رنه دهقارتی قبول ایتسی ایچین تلقیناتده بولونمشدر. حالوکه، دهقارت حریتک ضیاعندن پک قورقاردی. چوق زمانلر قرالیه نک تشبثات مصره سینه مانع اولدی. ۱۶۴۹ ده قریستین طرفندن کوندریلن امیراک رفاقندن استفهول کیتکه مجبور قالدی. شهره داخل اولونجه بویوک بر حسن قبول کوردی. قرالیه اوندن درس آلق ایستوردی. دهقارت بوتکلینی قبول ایتدی. هفته ده برقاچ کون، صاحبین ساعت بشدن اعتباراً سرائیک کتبخانه سنده قرالیه یه فن و فلسفه تدریسله مشغول اولدی.

بواوزون اشتغال اونک موتنه سبب تشکیل ایتشد. دهقارت، اسوچک صوئوق هواسیله بر درلو استیناس حاصل ایده مدی. برکون، صوئوق آلفینغه اوغرا دیغنی حس ایتدی. بونکله برابر، سفیرک کلیسا سنده اجرا ایدیه جک بر آیین روحانی ده بولونع ایسته یوردی. ثوبه دنونکی زمان شدتلی برصیتمه یه طو تولدی. بونی بر «احتقان الریه» تعقیب ایتدی. خسته لئی نک باشلانغجده، بویوک بر لزوم طی اوزرینه گندیسندن قان آلق ایسته یین اسوچلی طبیعه عصیته شو یوله اخطاراتده بولوندی.

«افندی، فرانسر قانی اداره ایله قوللانیکنز!»

دوقورتورک اصراری اوزرینه سکز کون صوکره وجودندن قان آلمسته مساعده ایتدی. ۲ شباط ۱۶۶۶ تاریخنده خسته لئی شدتلندی. دوقوز کون صوکره آرتیق دهقارت یاشامیوردی. ابتدا استقهولمده کی قاتولیک مزارلغه دفن ایدیلدی. بالاخره، بقیه عظامی پارسده کی «سن - ژنهویه» کلیسا سنده کوتورلدی.

موجودیتی مادیتدن دکل، وجدان و تفکر دن استنتاج ایله اوغراشان دهقارت، بوکونکی فلسفه نک مرده جیسی و پدیری در. «مه تافیزیک» ده مهم بر موقع اشتغال ایدن، متفکر قدر تاریخ فلسفه ده نامی، مسلکینی اوزون مدت یاشاعش هان بر فیلسوفه تصادف اولونه من.

[*] آلفرده فویه، تاریخ فلسفه.

مختاط و دها زور شیلره دوغری کیتک مقتضی در [**]. دهقارت «حیاتمه، دیر، اوقدر تجربه اجرا ایتدمکه، یازیلرمدیه بونلرک هپسی مقیددر. «بناءً علیه، او تجربه یی کندی استنتاج فکری سینه بر ضمیمه اوله رق اجرا ایتشد.

۱۶۴۷ ده ایتالیا لی قاردینال «مازارین» ک توجهنه مظهر اولقله کندیسینه اوچ بیک لیرا قدر تخصیصات ویرلدی. بومبلغ ایله تدقیقات فلسفه سینه و تجربه لرینه دوام ایده یلمک ممکندی. دهقارت، تشریح و فیزیولوژی کی علوم طبیعی نک شعبات مهمه سندن معدود اولان مباحثی «اصول» نک بشنچی قسمده کوسترمشدر. «فلسفه نک اساسلری» نده یالکز مواد غیر عضویه قانونلری بر نظامه قویه یلمشدر. او، آرسطو تلیدلرینک باقی، حیوانی و عقلی اولق اوزره مقبول کوردکلری اوچ «نفس» ک خلفه یالکز «نفس عقلی» نامیله بر جوهر طائیش و جناب حقک ابتدا بر جسدی خلق ایدره ک روحی ده بوکا ضمیمه التحاق ایتدیکنه قائل اولمشدر. بو جهتلی ایضاح ایچین بر آرز تشریح عابد معلومات سردیله قلبک ایکی بوشلوقدن عبارت اولدیغنی قبول ایتشد. [***] بناءً علیه، دورام دم حق سنده کی مطالعاتی تمامیله ویلیام هاروهدی دن آکشد. دهقارت، حیوانلری بذاته متحرک برزما کنه؛ انسانلری ده روح ایله جسمک برلشمه سندن متحصل برر ذات کی کوسترمشدر. اونک عنندنه انسانده خاصه ربانیه دن بر حصه موجوددر.

«فلسفه نک اساسلری» نشر اولوندقدن صوکره «نه غمون» شاتوسنده فیزیولوژی تدقیقاتیه مشغول اولدی. حتی برکون کبار بر ذات کندیسندن کتبخانه سنی کورمک ایسته دیکنی یلمیوردی. دهقارت بوداتی بر دهلیزه قدر کوتوره رک اوراده چنکله آسيلمش بر طانا جسدی اراثه ایدرک «ایشته، دیدی، نیم کتبخانه م وهنوز مطالعه ایتمکده اولدیغ شی».

دهقارت، فیزیولوژی تدقیقاتی بتیرنجه ابتدا «مبحث بشر traité de l'homme»؛ بونی متعاقبده «جنینک تشکلاتی» اسمنده ایکی مهم کتاب یازدیساده بوسوکنجیمی نا تمام قالمشدر. بواکی اثر وفاتندن صوکره «قه رسوله» طرفندن طبع ایتدیرلمشدر. دها صوکره لری پرنسس الیزابتک الحاحیله «حسیات روحیه

[**] دهقارت، اصولک ایکنجی قسمنده مسلکنده کی اصولک علامت اساسیه سنی کوسترمک ایچین درت قاعده تأسیس ایتشد: بونلردن برنجیمی، بداهه هیچ بر شیئک حقیقت اولدیغنی ا کلامه دن حقیقت کی قبول ایدیه می؛ ایکنجیمی تدقیق ایدیه جک مشکلاتک هر برینی ممکن اولدینی قدر دوغری حل ایده یلمک ایچین اولری قسملره آیرمق؛ اوچونجیمی یوقاریده اراثه ایدیلن بسیطدن مرکه کچمک؛ دردنجیمی ایسه هیچ بر شیئ نسانه اوغرا تلمدیغندن مطمئن اوله جق بر طرزده هر طرفده تام و مکمل تعداد و تفتیشات عمومیه یاعی در.

[***] بوخصوصه، هاروهدیک خسیاتی یازارکن بر آرز

تفصیلات ویرمشدم.

ای تورک اوپان !

«ای تورک اوپان» محمد امین بک کدر . محمد امین بزه لازم در . بولزوم بولکون بوتون وضوح و شوکتیه کوروندی . بونی کوسته رنده «ای تورک اوپان !» در . «ای تورک اوپان» تام زمانده کلدی . اوپانماق احتیاجنک اڭ حاکم ، اڭ جبار اولدیغی بیر زمانده کلدی . بول دعوامک اصابتی تسلیم ایتک ایچین شو ۳۴ صحیفه لک ملی منظومه یی صبر و دقتله او قومالی و دوشومله یی در .

«تورک» اڭ ماضیسینده شانلار چوقدر . تورک مہرلکی جهانده مشهوردر . اکر بولمہرلک نقصان گلدی ایسه کتیردن تورک دکلدر . تورک جهانہ ، الکتریک ، بخارک ، تلسز ویا تللی تلغرافک ، چیچک آشیسی نڭ ، شومندوفرک کاشف ویا مخترعی ویرمه مشدر . تورک بیر «شکسپیر» یی بیر دانتہ Dante سی یوقدر . فقط تورک بونلارہ مالک اولمامسی تورک قیصرلیغندان دکلدر ، تورک دوغدیغی و بویودیکی اقلیمده بولکاشف ویا مخترعلری ویرمش باشقا بیر قومده یوق کبی در . فقط شیمدی ، شومندوفرلر ، واپورلار ، تللی و تلسز تلغرافلار حدودلاری قالدیردی . بوندان سوگرا ، کیمسه ترقیدہ یی گیربلکنک مسؤلیتنی اقلیمنک ، طوبراغنک اوستہ آتاماز . شیمدی عرفان بیر گونش گیی در هر کبی تنویر ایتہ یه وایصیتہ یه حاضردر .

محمد امین بک قارداشمز صاف بیر شاعر لکله «تورک»

تخت لاری یقده لاکن سن محراب لاره قول گردک

تاج لار آلدک لاگن سن ملتله حق ویردک

.....

سن دنیا یه انقلاب توخومنی سرپندک

ترقی نڭ چیفتجیسی ، حصادجیسی هپ سندک

سنک بویوک «فارابی» اڭ

«ابن سینا» اڭ ، «مولانا» اڭ ،

«زمخشری» اڭ «بخاری» اڭ

داها بیر چوق علماک

شمک یوردنده جهله یومروق ووردولار ،

مدنیت قوردولار .

دیدکدن و «تورک» فضیلت ماضیه سنک حقنی

آفرده فوییه نظر آءده قارت فنون مستقبه نڭ پیغمبری در . آلمانلرک مشهور فیلسوفی «ههگل Hegel» ده قارتدن بحث ایدرکن دایما دیرک :

«فلسفه ، تفکری اسار [*] کبی قبول و اتخاذایتدیکنه کوره حکمت حاضرہ نڭ حقیقی موجد و مؤسسسی دوغریدن دوغری یه ده قارت در . کرک بوعصر و کرک کندی عصری اوزرنده بوزاتک نفوذی اصلا افراطه دوشمیه جکدر . «غابرییل سه آیله برلکده بر «تاریخ فلسفه» قلمه آلان «پول ژانه» ده عین فکدرده در . انکیز فیلسوفلرندن طومان هوکسلی ، بولکونکی فلسفه و علملرک اساسی ، جدی کبی نظر اعتبارہ آلان برچوق متفکرلرک پیشروی ده قارت اولدیغنه قانع در . هوکسلی «علمده ، دییور ، ایکی قسم بویوکلر موجوددر . بولردن بر قسمی کندی عصرلرینک ذی حیات برر آیتہ سی درک ، محیطلرینک بوتون دوشونجه لرینی تقریر ایدرلر . [**] ایکنجی قسمده گیر عمومک فکرلرینی آنجا یی ایکی اوچ عصر قدر افاده یه مقتدردرلر . ایشته ده قارت بویکنجی قسمندیر .

ده قارتک حیات مساعیسی اجمال ایدیلہ جک اولورسه اوچ بویوک دوره آیریلہ بیلیر . بولردن برنجیسی ، ده قارتک ریاضیات ایلہ توغلی و بوضورنله کندیسنه مخصوص بر اصول تأسیس ایتمی در . بوفیلسوفک ریاضیات ایلہ توغلی «اصول حقیقده کی نطق» نی یازمه دن مقدمدر . حتی ریاضیه یی جادئات حکیمه یه تطبیق ایدرک پک بویوک کشفیات ریاضیه ده بولونمشدر . بولخصوصدن بحث ایدرکن موسیو «تانوری» دییورک :

«ده قارت ، اک کوچ واکممتوع مسئله لرک حلنده شایان حیرت بردهای ریاضیه یه ، حدت مزاج و ظرافتہ مالکدر .

ایکنجیسی ، «تفکراتی Méditation» وجوده کتیرمکله مہتافیزیک بر دوردر . او ، فنی تأسیس ایدرک حیاتنده اوچونجی بر دورک کشادیتہ مظهر اولمشدر . فیلسوف بودورده تأسیسات فنیہ دن براخلاقی تدريس وجوده کتیرمک ایسته مشدر . ده قارت هر حالده فنده غالیله ، هاروهی ، اویرهن و نوتونک مادوننده در . لکن ، کندیسندن اول علونده هان هیچ برشبه نڭ موجود اولمیدنی نظر اعتبارہ آلیزسه هر حالده اولکیلرندن فضلہ برشیی در .

ده قارتک معاصرلری علومی پک اوقدر توسیع ایدمه مشلردی . کندیسسی ایسه جهانشمول برعلمک تأسیسنه موفق اولمشدر .

— دوام ایدہ جک —

صبحی ارههم

[*] principes

[**] بول دوشونجه «وولتر» کدر .

